

Шум факт, лыклат, республикэу тигугъэ лъаг!

ТЫЗЭКЪОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ Магъ

1923-рэ илъэс
гъэтхэп
къыщэгъагъу къыдэкъ

№ 177 (21667)

2018-рэ илъэс

МЭФЭКУ
ЧЪЭПЫОГЪУМ и 4

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЭП

къыхэтыутыгъэхэр ыкI
нэмыкI къэбархэр
тисайт ижъугъотэщтых

WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Чъэпыогъум и 5-р — Адыгэ Республикэр зызэхашцэгъэ Маф

**Адыгэ Республикэм щыпсэхуэу лъытэныгъэ
зыфэтшыхэрэр!
Тичыплэгъу лъапхэр!**

Адыгэ Республикэр зызэхашцэгъэ Мафэм фэшI тыгу къыд-
делэу тышфэгущо!

Илъэс 27-рэ хуыгъу хэдгъэунафыкIырэ мы мэфэкIым
Адыгеим инепэрэ инеущрэ мафэкIэ пшъэдэкIыжэ зэрэт-
хыер, Урысые Федерацием ишъолпыр пэрытмэ ащыц
тиреспубликэ хуыным тызэрэзэкъуигъуэуорэр къеушыхъаты.

Республикэр ылъэ теуцоным ащ исоциальнэ-экономикэ,
интеллектуальнэ амалхэм ягъэпытэн зилахышхо ахэзы-
шыхъагъэмэ ацIэ Адыгэ Республикэм итарихъ хъагъ.

Непэ тэ Адыгеим, ащ тарихъ-культурэ клэн баеу илэм,
щылэныгъэм илъэныкъо пстэуми гъэхъагъуэу щашыгъэхэм
тарэгущо. Илъэс къэс хъэоныгъэхэр тшызэ, ыпэкIэ тылпы-
кIуатэзэ, тIуачIэ зэхэлъу мэхъанэшхо зилэ проектхэр
пхырытэщых, инфраструктурэм изытет нахышлу тэшIы,
инвестициехэр нахыбэнхэм иамалхэр зетэхъэ, тиреспубликэ
нахъ зетэгъэпсыхъагъэ, нахъ гүлэтыплэ тэшIы.

А пстэумэ яшуагъэкIэ тичыхъэ зытелыжыгъуэу ыпэкIэ
тыплээн тэлэкIы, гухэлъ шъхъалэм — Адыгеим хъэоныгъэ
егъэшIыгъэным — ипхырыщынкIэ пшъэрыл анахъ къинхэ-
ри зэшIотхынхэ зэрэтлэкIыштым тичыхъэ тырагъэлъы.

Тичыплэгъу лъапхэр, псауныгъэ пытэ, щылэкIэ-псэукIэ
дэгъу шъуилэнэу, гушлуагъом шъушымыкIэнэу, гухэлъышлу
шъуилэхэр зэкIэ къыжъудэхунэу тышфэфъалэ!

Мы мэфэкI мафэм шъугу зилэтынэу, гъэхъагъэкIэхэм
шъуатыригъэгущонэу шъуфэтэлэ!

**Адыгэ Республикэм и Лышхъэу КЪУМПЫЛ Мурат
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет – Хасэм
и Тхъаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ**

Тигугъаплэ инэфапI

*Адыгэ Республикэр загъэпсыгъэр неущ
илъэс 27-рэ хуыт. Тилгэпкъ ыцIэ ыхъуэ,
къэралыгъо гъэпсыкIэ зилэ республикэр
зэхъэцэгъэным тинахъыжхэр кIэхъопсы-
гъэх, фэбэнагъэх, къадэхъугъ ыкIи.*

1990-рэ илъэсым ичъэпыогъу мазэ и 5-р ары
народнэ депутатхэм я Адыгэ хэку совет изимычэ-
зыу IофшIэгъу зэхэсыгъо Адыгэ Советскэ Соци-
алистическэ Республикэ щылэным фэгъэхыгъэ
унашъор заштагъэр. Мы хуыгъэ-шлагъэр ары лъапсэ
фэхъугъэри илъэс къэс а мафэр республикэм
имэфэкIэу хэгъэунафыкIыгъэным.

1991-рэ илъэсым имэкъуогъу мазэ РСФСР-м
хэт Советскэ Социалистическэ Республикэ статус
Адыгеим илэ хуыгъэ, къэлэ шъхъалэу Мыекъуапэ
агъэнэфэгъ.

Адыгэ Республикэр загъэпсыгъэ мафэр зыхагъэ-
унафыкIыштыр 1995-рэ илъэсым имэзэе мазэ и
14-м къыдэкIыгъэ хэбзэгъэуцугъуэ «ШIэжэ
мафэхэмрэ мэфэкIхэмрэ яхылагъ» зыфилорэмкIэ
агъэнэфэгъ. Ар зыгъэпсэфыгъо маф.

Республикэ тилэ зэрэхъугъэм сыда тилъэпкъ
къыфихыгъэр?

АпэрэмкIэ, адыгабзэр урысыбзэм дакIоу къэ-
ралыгъуабзэ хуыгъэ. Мы лъэныкъомкIэ джыри нахъ
игъэкIотыгъуэ тыздэлэжыжынын фаеми, анахъ
шъхъалэр къыддэхъугъ.

Джащ фэдэу адыгэхэу дунаим итэкъухъагъэ
щыхъугъэхэм якъэщэжынын ащ нахъ къыгъэпсын-
кIагъ. Джырэ уахътэм ехулIэу нэгъырэ минитлу
фэдимэ къагъэзэжыгъуэ ятарихъ чыгужэ щэпсэ-
ух, щылэныгъэм хэгъозэжыкI.

Тикъэралыгъо тамыгъэ хуыгъэ жьогъо пшыкIу-

тIумрэ щэбзищымрэ зэрытхэ быракъ уцышъор.

ТимэфэкIхэми къэралыгъо мэхъанэ яI. Зыми
тыфызэмыплъэкIыжъу тилъэпкъ имэфэхэр хэтэ-
гъэунафыкIых — адыгабзэмрэ адыгэ тхыбзэмрэ,
лъэпкъ шъуашэм, адыгэ культурэм ямафэхэр
илъэс къэс тэгъэмэфыкIых, тилъэпкъ шхыныгъохэ-
ми мафэхэр афыхэхыгъэх, ахэм ащышхэр Урысы-
ем илъэпкъ мэфэлпч хъагъэх. Мыхэм къахэты-
ушъафыкIын тлэкIыгъ адыгэ къуаеу республикэм
инэпэплъыр — мы цIэр зилэ шхыныгъор къызщы-
дагъэкIын фитхэ закъор Адыгеир ары. НэмыкI
къэралыгъуабэми ар ащызэлъашIагъ, зыщылауагъэ-
кIыхэрэм япчъагъэ хэхъо зэпыт.

Чыгъхэтэ къэгъэкIынми зырагъэушъомбгъу, ре-
спубликэм икълэ шъхъалэ инэпэплъэу мыехэри
дунаим шIэхэу щызэлъашIэщтых.

Адыгэ къужьым, къэбым, хъалыжъом ямафэхэр
илъэс къэс хэтэгъэунафыкIых, ахэм зэкIоу къара-
щалIэхэрэм япчъагъэ хэхъо, тийжырэ лъэпкъ
шхыныгъохэр зэкIэми агу екIух, тичылопс икълэ-
загъэрэ зыпкытыныгъуэу тишъолпыр илъымрэ
пстэури къалэкIо.

Хахъоу тилэр нэрылгъуэу ыкIи ащ илъэс зэфэ-
шъафхэм къафэкIуагъэх республикэм пэщэныгъэ
дызэсыхъагъэхэу апэрэ Президентэу Джарымэ
Аспъан, ащ ыуж къыкIыгъэхэу Шъэумэн Хъазрэт,
ТхъакIушынэ Аспъан, джырэ ти Лышхъэу Къумпыл
Мурат. Шъхъадж илахышлу республикэм изегъэу-
шъомбгъун хильхъагъ, непэрэ мафэхэм ар пытэу
ылъэ тет, мылкъу къыхэзылхъэ зышIоигъохэм
япчъагъэ хахъозэ къырэкIо, къэралыгъо Iэпылэ-
гъумрэ дегъэштэныгъэмрэ тащыкIэрэп.

Пстэуми къызэкIэлпыкIоу тинепэрэ къыдэкIыгъо
шъуащыгъэгъозэщт.

Цыфхэм апэблагъ,

АР-м и Лышхъэу Къумпыл Мурат илъэсыбэ хуыгъу Правительствэм ипэщэгъу, loфхэм языхт, экономикэм ыкIи нэмыкI лъэныкъохэм хэхьоньгъэу ашыхэрэм, щыклагъэу джыри ялэхэм ащыгуазэу, зэшохыгъэ хуыгабэхэм илахь ахильхыгъэу IэнатIэм лухьагъ. Арышъ, иloфшIэн лъегъэкуатэ пIони плъэкIышт, ау loфэу илэри, пшъэрылхэри, пшъэдэклъыжыри нахьыбэ зэрэхуыгъэхэр нафэ.

цыф кызырэыкIохэм нахь апэблагъэ хуыгъэу непэ республикэм щыпсэхуэрэм алытэ. Зыпарэки Лышхъэр зыдэмыхъгъэ псэуплэхэм зэрэщылэрэр, цыф кызырэыкIоу зиеплъыкIэ зэфэшхъафхэм ахэхьаным, ядэлуным, агу илър къаригъэлоном, джэуап ари-тыжыным зэрэтемыщыныхъэрэр, ышхъэ римыпэсхэу, кыу-хъанхэу зэремыгупшысэрэр ягопэшхоу кыыхагъэщы. Зэра-хэхьэрэм имызакъоу, интернет нэклубгъохэр ыгъэфедэхэзи цыфхэм гушылэгъу ар афэху, упчIэ зилэу зыкыфэзыгъазэрэ е зигумэклI кезыхыплэрэ зы-пари джэуапынчъэу кыгъа-нэрэп. Ари зэу цыфхэм нахь апэблагъэ зышыхэрэм ащыщ. «Республикэм ищылэныгъэ нахь кэжъотыгъ, жьы кыкIэхыгъ» алоу джы бэрэ зэхэхы.

Хабзэм лъэбэкъоу, унашъоу ышлърэ пстэури зэлухыгъэу, гурылогъошлоу щытын фаеу зэрилуагъэри Къумпыл Мурат егъэцэкIэжышъу. Зэлхыныгъэ амал пстэури ыгъэфедэзэ зэ-

шохыгъэ хуыгъэри, гухэлъэу ялэхэри, унашъоу ашыхэрэри, зыпари чIэмыукошагъэу, цыфхэм альегъэлэсы. Интернетыр агъэфедэзэ лъэлоу кыфатыхэрэри, предложение кыахыхэрэри елъэгъух, кыделъытэх, бгъэцэкIэн умылъэкIынэу е законом кыщыдэмылтытагъэу кыахэклъырэри мышхъахэу, Iэ-пэдэлэл ымышлэу зэхэугуфы-кIыгъэу агуригъэлоном пыл.

Илъэс закъокIэ псэолъабэ ебгъэжэнышъ, уухынышъ, пIуп-щын плъэкIынэу щытэп. Ау джа зы илъэсым Адыгеим щатыгъэм е щырагъэжыагъэу ашлърэм зэкIэми Къумпыл Мурат ыкIуа-чIэ ахэлъ. Сыда плэмэ Прави-тельствэм ипачэзэ ахэм ауж ихъэгъагъ. Гъэсэныгъэм, меди-цинэм, культурэм, спортым япхыгъэ псэолъакIэу, гъогукIэу, нэмыкIэу Адыгеим щашыхэрэм, щэгъэцэкIэжыхэрэм янахьыбэм федеральнэ мылкъу апэлэхъэ. Ар хэткIи шъэфэп. Ау респу-бликэм илахь химылхъэу, а хильхыащтыр пэшлорыгъэшъэу кыгъотэу, кымыгъэлыагъоу,

игъом тхылхэр ымыгъэхъазыр-хэу а мылкъур зыпарэми къа-фитIупщытэп. А зэпстэури программэ гъэнэфагъэхэм къа-щыдэлъытагъэх, пIалъэ ыкIи шэпхъэ гъэнэфагъэхэр апылхы. Республикэм ипачэ федераль-нэ гупчэм чанэу loф зэрэди-шлэрэм, шапхъэхэр игъом ыкIи икъоу гъэцэкIагъэ хуынхэм ыналэ зэрэтетым яшлуагъэклэ республикэр федеральнэ про-граммэхэм зэкIэми ахэлажъэ.

Адыгеим икIэлэ шхъаIи нэмыкI псэуплэхэми язэтегъэ-псыхъан лъэшэу республикэм ипачэ иуж зэрихыагъэри нэ-рылхъэу. Гушылэм пае, Мые-къуапэ гъэпсэфыплэ чыплэхэр нахьыбэу илэ хуыгъэх, щылагъэ-хэр зэтырагъэпсыхъажыых, фэтэрыбэу зэхэт унэхэм яча-гухэр агъэклэжыых. Адыгеим иятIонэрэ къалэу Адыгэкъалэ иloфыгъэхэм джырэ фэдэу чанэу нахьыпэкIэ иуж зыпари итыгъэп. Мы илъэсым игъатхэ кышыублагъэу ар зэтырагъэ-псыхъэ, тапэкIэ джыри гухэ-лхышхохэр фырылэх. АР-м и

Федеральнэ СМИ-хэм ащыщ горэм джырэблагъэ Къумпыл Мурат зэдэгущыIэгъоу къыди-шылгъэм цыфхэм цыхъэ кы-фашыныр, ахэр кызырэщыгу-гъыгъэхэр кыгъэщыпкыжъы-ныр ежъыркIэ анахь шхъаIэу зэрэщытыр, хабзэм лъэбэкъоу, унашъоу ышлърэ пстэури зэлухы-гъэу, цыфхэмкIэ гурылогъошлоу щытын фаеу зэрилхытэрэр къыщылоуагъ. Зы илъэскIэ а зэпстэури кыздэгъэхъун плъэ-кIыштэп, ау...

Субъектым ипачэ IэнатIэ лухьэрэм аукодыеу цыфхэм цыхъэ фашлърэп. Цыхъэ фашлэу ежхэм хадзыгъэ шъыпкъэми, зэрэклэгъожышхтхэм охътабэ ищыклагъэп. Къумпыл Мурат

зытехъэми зыгу щэч кыхъан кэхъуыгъ. Еж нэмыкI техагъэ-ми, арэуштэу цыфхэр егупшы-сэштгъагъэх. Щылэныгъэр ары зэрэщытыр. Ау зы илъэскIэ еплъыкIэхэр нахьышлум ылъэ-ныкъокIэ зэрихъокIынхэ ащ ылъэкIыгъ.

Тыэхэтыр я 21-рэ плэшлэгъу, цыфхэм яеплъыкIэ урамым е унэ зэфэшлыгъэ горэм кыщы-ралотыкIэу джы зэбгырыкIыж-хэрэп. Интернетыр зымыгъэ-федэрабэ щылэжъэп плэми хэуконыгъэ хуштэп. Ащ зэкIэ-ми яеплъыкIэ кыщыралотыкIы, шлагъэри, мышлагъэри, рыра-зэхэми, рымыразэхэми кы-щалошт. НахьыпэкIэ ащ фэдэ кыхэхьыкIыгъэу Адыгеим ипачэ

Экономикэм хэхьоньгъэхэр ышын-хэм, социальнэ мэхъанэ зилэ loфгыгъ-хэр зэшохыгъэнхэм, шлуагъэ къззы-тышт федеральнэ ыкIи республикэ программэхэр щылэныгъэм щыпхыры-щыгъэнхэм, нэмыкI лъэныкъохэми республикэм ипачэхэм loф адашIэ.

Непэ федеральнэ гупчэм кыгъэнэ-фэрэ программэхэм шъолъырыр ахэлэжъэным пае еж имылкуи ахэм ахильхъан фае. Мы лъэныкъомкIэ Адыгеир шъолъыр анахь дэгъухэм ахалытэ, кытефэрэр зэкIэ шлокI имылу зэригъэцэкIэрэм фэшI Iэпылэ-гъу тедзэр кыIэклэхъэ, ащ ишлуагъэклэ псэолъакIэхэр ашлынхэ, зищыклагъэ-хэм гъэцэкIэжынынхэр арашылIэнхэ, муниципалитетхэм, цыфхэм Iэпылэгъу афэхъунхэ альэкIы. Шъолъырым экономикэ хэхьоньгъэхэр ышлынхэр, цыфхэм ящылэклэ-псэукIэ нахьышлу хуыныр – джары АР-м и Лышхъэу Къумпыл Мурат пшъэрылхъэу кыгъэуцурэр. Республикэм хэхьонь-гъэхэр зэришыхэрэр, ыпэкIэ зэрэпы-кIуатэрэр зэфэхьысыжхэм, пчъагъэ-хэм къагъэлыагъо.

Социальнэ политикэр

УФ-м и Президент ижъоныгъокIэ унашъохэм ягъэцэкIэн кыдыхэлъыта-гъэу бюджетым епхыгъэу loф зышлэхэрэм ащыщхэм ялэжъапкIэ къэгъэлъэгъон гъэнэфагъэхэм анэгъэсыгъэным фэлорышлэшт loфхтхъабзэхэр республикэм зэрифэшъуашэу щызэшлуахыгъэх. Илъэ-сэу тызхэтым иилъэсныкъо изэфэхьы-сыжхэм зафэбгъазэмэ, цыфхэм социа-льнэ Iэпылэгъу арагъэгъотыным фыте-

Республикэм ихахъохэр,

геим изэхэуытэгъэ бюджет ихахъохэр сомэ миллиарди 9,7-м нэсыгъ. Республикэ бюджетым ихахъохэр сомэ миллиарди 8,1-м е илъэсым тельытэгъэ планым ипроцент 45,2-рэ хуыгъэ. БлэкIыгъэ илъэсым мыщ фэдэ иуахътэ егъэпшагъэмэ, ар проценти 108,1-рэ мэхъу. Хъарджхэр сомэ миллиарди 8-рэ миллион 76-м клэхъагъ.

Кыдэгъэ-кIыныр

Мыщ щылажъэхэрэм Iэпылэгъу афэхъугъэ-ным пае 2017-рэ илъэ-сым промышленностым хэхьоньгъэхэр егъэ-шыгъэнхэмкIэ Фонд республикэм щызэхэ-щагъ. Хэхьоньгъэхэм

якъэклонIэшлэхэр зылэклэлъ лъэныкъуищ республикэм щэгъэнэфагъ, ахэр псэолъ-эшлыным, агропромышленнэ комплексым ыкIи зеклоном япхыгъэх. 2018-рэ илъэ-сым иилъэсныкъо промышленнэ пред-приятхэм loфшIэнэу ыкIи фэлорышлэу агъэцэкIагъэхэм, продукцииу кыдагъэ-кIыгъэм сомэ миллиард 27,7-рэ тефагъ,

Мылкъу гъэзекIоныр

Финансхэм ягъэзеклонкIэ шъолъыр анахь дэгъухэм Адыгеир ащыщ. Мы къэгъэлъэгъономкIэ 2017-рэ илъэсым республикэм я 5-рэ чыплэр Урысыем щыубытыгъ, Кыблэ федеральнэ шъо-лырым хэхъэрэ субъектхэмкIэ я 2-р ылыгъ. Мы илъэсым иапэрэ мэзих Ады-

гъэпсыхъэгъэ унашъохэм ягъэцэкIэн сомэ миллиарди 2-рэ миллион 443,9-рэ пэлуагъэхъагъ. Анахъэу аналэ зытырагъэ-тыгъэр нымрэ сабийхэмрэ якъэхуымэн, демографием ылъэныкъокIэ loфхэм языхт нахьышлу шыгъэныр, гъот макIэ зилэ ыкIи сабийбэ зэрыс унагъохэм яшлуагъэ арагъэклъыныр ары.

цыхъэ фашы

Лышхъэ иунашхоклэ зэклэ республикэм ипсэулэ койхэм шыхъафхэр мазэм зытло-зыщэ ащызэхашэх. А зэпстэумэ цыфхэм уасэ афамышын альэ-кыштэп.

Адыгеим хэхъоныгъэхэр ышынхэмклэ, ыпэклэ лыкклотэ-нымклэ амалышухэр зэрлэхэм Къумпыл Мурат сыдигъуи кы-кыгъэтхы. Амал пстэури гъэ-федагъэ зэрэхуштым ар зэрэ-пылпыр зы илъэсклэ нафэ къэ-хъугъ. Федеральнэ гупчэм пэблагъэу, зыпарэми темыш-ныхъэу ыкли кызэкклэмкылоу ежъ лоф зэрэдишлэрэм фэдэу зэклэ министрствэхэм лоф дашлэныр шокл зимылэ пшэрылхъу афи-гъэуцугъ. Ащ исубъектхэм инве-сторхэмклэ хьопсагъоу цытынхэм фэш ащызэшлуахыхэрэмклэ зэ-рагъапшэх. Адыгеир зы лъэхъан горэм субьектхэм аужклэ нахъ шылэшттыгъ. Джы ащ я 19-рэ чыплэр ылыгъ. Тикъэралыгъо субьект пчъагъэу илэр кыдэ-плытэмэ, ар чыплэ дэуе зэрэ-щымытыр нафэ къэхъу. Ащ кыфэкклонхэм джы непэ респу-бликэм ипашэ илахъ хэлъ. Апэрэ мафэу Правительствэм ипашэ зыхъугъэм кыщыублагъэу Ады-геим инвестициехэр нахыбэу кыххэлъхъагъэ хъуным ащ лъэ-шэу лоф дишлагъ. Лышхъэ лэнатлэм зылохъэм, а лофшлэныр джыри нахъ ыгъэлъшыгъ. Ин-весторхэм мылху кыххалъ-хэмэ, экономикэм зиушъом-

бгъушт, лофшлэплэ чыплэхэр нахыбэ хъуштых, цыфхэм ящылэклэ-псэуклэ нахышлу хъу-ным а зэпстэури фэлорышлэшт. Къумпыл Мурат Правитель-

маклэу, шлагъэр нахыбэн фаеу ылытэшттыгъ. Ащ фэдэ лоф-шлэклэ зилэхэми пхъэшагъэ хэлъэу адэгущылэшттыгъ. Лыш-хъэ лэнатлэм зылохъэм, ар нахъ

ашлынэу агъэхъазырырэр зы-щашлышт чыплэми ежъ ышхъэ-клэ анэсы, зэрегъэлъэгъух, лофшлэнхэр зэрэпыкклатэхэрэм лъэплъэ. Непэ лофхъэбзэ зэфэ-шхъаф зытлущ зэхимышэу кыххэлъырэп, ащ даклоу псэолъэ заулэ кыккылухъани елъэклы.

Къумпыл Мурат Лышхъэ

зилофшлэклэ ыушэтыгъэу, нахы-пэклэ нэмыкл лэнатлэ лутыгъэу, ежъ фэдэу жьы клэтэу лоф зышлэн, пшэдэккыжъ зыххын зылыэкынэу ылыгъухэрэр кы-хихыгъэх. Непэрэ мафэмклэ зэфэхъысыжъ пшымэ, зэкклэми ащ тетэу лоф зэрэшлэрэр нафэ. Нэужым хъуштыр уахътэр ары къэзыгъэлъэгъоштыр.

Адыгеим пашэу илагъэхэр пштэхэмэ, Къумпыл Мурат зэрыт ныбжьым итэу мы лэнатлэм а зыр ары лухъагъэр. Ау а зыр ары ежъ ыпэклэ рес-публикэм пэцэныгъэ дызезыхъа-гъэхэр зыщимыгъэгъупшэхэу, зэрэтекыжыгъэхэм пае гум римынэхэу, зэхичэнхэу, уп-члэжъэгъу ышынхэу, щылэныгъэ ыкли лофшлэгъэ опытэу ялэмклэ кыздигъэгъошэнхэу зыгу къэ-кыгъэри, зыфэгъэцэклагъэри. Ари нахыпэклэ зыпарэми ымышыгъэ лъэбэкху дах.

Ащ фэдэ зеккыаклэ пэпчэ цыфхэм уасэ фашы, гугъэплэ инхэр кьаретых. Непэ Къумпыл Мурат илофшлэн зэрэригъэжъа-гъэм кыщимыгъэклэным, хэхъо-ныгъэхэр нахыбэнхэм, цыфхэм ящылэклэ-псэуклэ нахышлу хъу-ным фэлэжъэным, республикэм илахъ зыми химыгъэклэным, емызэщыным, дэмышхъахыным щэгугъых. Ежыри гухэлъышлоу илэр бэдэд. Зэпстэури кыдэхъу-нэу, ыккылачи, ишлэныгъи иккун-хэу тыфэлъало, республикэм и Мафэклэ тыфэгъушло.

ХЪУТ Нэфсэт.

игъэхъагъэхэр

блэкыгъэ илъэсым мыщ фэдэ иуахътэ егъэлъагъэмэ ар проценти 7,3-клэ нахыб. Промышленнэ кыдэгъэккыным индексс процент 92,4-м клэхъагъ.

Инвестициехэр

Инвестициехэм альэныккыклэ щылэ Лъэпкэ рейтингым изэфэхъысыжхэмклэ мы илъэсым Адыгеим я 24-рэ чыплэр ыубытыгъ. 2018-рэ илъэсым Шъачэ щыклогъэ экономическэ форумым рес-публикэр чанэу хэлэжъагъ. Сомэ мил-лиарди 2,8-м ехъу зытефэрэ зэзэгъы-ныгъи 6-мэ аклэтхэгъ. Непэрэ мафэм ехъулэу шьолъырым цагъэцэклэшт ин-вестиционнэ проектхэм альэныккыклэ организации 19-мэ зэзэгъыныгъэ зэфэ-шхъафхэр адашлыгъэх. Блэкыгъэ илъэ-сым, шэклогъум Дунэе инвестиционнэ форумэу «INVEST IN ADYGEA» зы-филорэр апэрэу Мыекъуапэ щыккылауагъ. Ащ хэлэжъагъэх лэклиб кьэралыгъохэм, Урысыем ишъолъырыхэм ыкли Адыгеим

ялыккылохэр, бизнес-сообществэр. Мыщ фэдэ лофхъабзэ мы илъэсми зэхашэнэу агъэнафэ.

Сатыр

Бизнес цыккылум ыкли гурытым япред-приятие мини 3,8-мэ ыкли унэе предпри-ниматель мин 13-мэ республикэм лоф шалэ, ахэм нэбгырэ мин 35-рэ алу. Арышъ, мыхэм япхыгъэ инфраструктурэм

хэхъоныгъэхэр ышынхэм мэхъанэшхо ил. 2018-рэ илъэсым иапэрэ илъэсны-кыо пштэмэ, предпринимательствэм лэпылэгъу фэхъугъэнымклэ фондэу рес-публикэм щызэхашагъэм нэбгырэ 38-мэ ишлуагъэ аригъэкыгъ, ащ зэкклэмкыи сомэ миллион 55,55-рэ пэлуагъэхъагъ.

Мэкъумэщ хызмэтыр

Адыгеим коцэу кыщахыжыгъэр

тонн мин 415,4-рэ мэхъу, зы гектарым гурытымклэ центнер 45,4-рэ кыраыхыгъ. 2018-рэ илъэсым бэдзэогъум и 1-м ехъу-лэу республикэм щалыгъ былымышхъэ пчъагъэр мин 43,7-м нэсыгъ. Къэралыгъо программэу агропромышленнэ комплек-сым лэпылэгъу фэхъугъэным фытегъэ-псыхъагъэм кыдыххэлъытагъэу мэкъумэщ лофшлэным хэцагъэхэм сомэ миллиони 115,1-рэ хъурэ субсидиер алэклагъэхъагъ. Ащ щыщэу сомэ миллион 98,8-р — фе-деральнэ гупчэм, миллион 16,3-р — рес-публикэ бюджетым кьатлупщыгъэх. Тлэккы-тлэккыуэ мэкъумэщ хызмэтым иструктурэ зэхъокыныгъэхэр фашых, джырэ уахътэ анахъ мэхъанэшхо зэра-тырэр хэтэрыклхэм, цумпэ лъэпкэ зэфэ-шхъафхэм якъэгъэккыны, чыгхатэхэм ягъэтлысын. Технологии пэрытхэр кыыз-фагъэфедэхэзэ ахэм гектар пчъагъэу аубытырэм илъэс кьэс хагъахъо.

Зеккыонь

2018-рэ илъэсым имезых Адыгеим ичыллэ дахэхэм, иккышхъэхэм нэбгы-рэ мини 135,6-мэ защагъэлъэсфыгъ. Ыпклэ зыххэл фэлэ-фашлэу агъэцэклагъэр сомэ миллион 210,8-м ехъу, блэкыгъэ илъэсым мыщ фэдэ иуахътэ а пчъагъэр сомэ миллиони 195,2-м клэхъэшттыгъэ. 2014 — 2017-рэ илъэсхэм псы ыкли газрыккылоу псэуалъэхэм яшлын сомэ миллиардрэ миллиони 157,5-рэ пэлуагъэ-хъагъ. 2018-рэ илъэсми мы лофшлэныр лъагъэккылауагъ.

ТХЪАРКЪОХЪО
Адам.

Проектышхор агъэцакIэ

Мы аужырэ илъэсхэм Адыгеим игъогухэм язытет бэкIэ нахышлэу зэрэхуыгъэр хэткIи нэрылъэгъу. Республикэм щыпсэухэрэм ямызакъоу, хьакIэу къахлэхэрэми ар къыхагъэщы.

Адыгэ Республикэм и Лышхъуэу Къумпыл Мурат илэнатIэ зылуагъагъэм къыщегъэжьагъэу анахь мэхъанэшхо зэритырэ лъэныкъохэм ащыщ шьолырым игъогухэр, лъэмыджхэр, зэхэклиплэхэр гъэцэкIэжьыгъэнхэр ыкIи гъэцэкIэжьыгъэнхэр, кIэу шыгъэнхэр. Мы аужырэ илъэсхэр пштэмэ, мы лъэныкъомкIэ зэшлуахыгъэр бэ.

Проектышхоу непэ республикэм щэгъэцакIэхэрэм ащыщ автомобиль гъогъу «Кавказ» зыфилоу Мыекъуапэ къекIуалэрэм игъэцэкIэжьын ыкIи изегъэушомбгъун. Проектым зэкIэмкIи сомэ миллиарди 5,7-рэ тефэнэу къалытагъ. Апэрэ чэзыоу ашлэуштым сомэ миллиарди 3,9-рэ пэлуагъэхьащт. Ахъщэр федеральнэ бюджетым къыхахыгъ. Ащ игъэцэкIэн къыдихалытагъэу джырэ уахътэм Iофшлэн зэфэшхьафхэр мы чыплэм щэкIох. Псэолъэшхэм зэпыу ямылэу сьд фэдэрэ лъэныкъокIи мэхъанэшхо зилэ проектым изэшлэхын дэлажьэх. Трассэу ашлэрэ Мыекъуапэ иурамэу Хьахуратэм ыцIэ зыхьырым къеолъэщт. Проектым игъэцэкIэн илъэс заулам телытагъ ыкIи ар чэзыу-чэзыоу зэтеуыгъ.

Апэрэм къыщыдихалытагъэу станицэу Кужорскэм къыщегъэжьагъэу Мыекъуапэ идэхьэгъу нэс къыхиубытэрэ гъогъу Iахъу километрийлэ фэдиз хъурэр зэтырагъэпсыхъэ. Джащ фэдэу зэхэклиплэи ашлэ: къутырэу Пролетарскэм икъэгъэгъэу дэжэ, къутырэу «17 лет Октября» зыфилорэм, къуаджэу Мэфэхьаблэ къыщыгъэгъэгъэушхъунэу ыкIи станицэу Кужорскэм икъэгъэгъэу адэжэ. ЗэрагъэнафагъэмкIэ, мыхэм яшын 2019-

рэ илъэсым аухыщт, ащ сомэ миллиарди 3,9-м ехъу пэлуагъэхьащт.

Республикэм икъэлэ шхьалэ икъокIыплэ лъэныкъо игъэцэкIэжьынкIэ ятIонэрэ чэзыум къыдихалытагъэу Кужорскэ зэпырыкIыплэм дэжыи зэхэклиплэ шашы, мы чыплэм гъогум нахь зыщырагъэушомбгъушт. Iофшлэнхэр 2020-рэ илъэсым ехъулэу агъэцэкIэнхэу ары ыкIи ащ сомэ миллиард 1,7-м ехъу тефэщт.

Федеральнэ ыкIи республикэ гъогухэм ямызакъоу, муниципальнэ мэхъанэ зилэхэри гъэцэкIэжьыгъэнхэр, гъэцэкIэжьыгъэнхэр, ахэм къапэуль чыплэхэр зэтегъэпсыхьэгъэнхэр АР-м и Лышхъуэу пшъэрыл шхьалэу къегъэуцэ.

АР-м псэолъэшынмкIэ, транспортмкIэ, псэулэ-коммунальнэ ыкIи гъогъу хьызмэтхэмкIэ и Министерствэ къы-

зэритырымкIэ, гъогухэм яшын ыкIи ягъэцэкIэжьын фытегъэпсыхьэгъэу планыр зэрифэшлуашэу гъэцэклагъэ мэхъу.

АР-м и Лышхъуэу Къумпыл Муратрэ Урысыем транспортмкIэ иминистрэу Евгений Дитрихрэ зызэлоклэхэм, гъогъу проектхэм ягъэцэкIэн тегушылагъэх. Мыекъуапэ къэзыухэрэ автомобиль гъогум ишынкIэ ятIонэрэ ыкIи ящэнэрэ чэзыухэм федеральнэ мылкъу апэлуэгъэхьэгъэным епхыгъэ Iофыгъор анахь шхьалэхэм ащыщыгъ. Апэрэ едзыгъом телытагъэу гъогум щыщ километри 9,4-рэ фэдиз ашлэгах. Джыри километрэ 16 фэдиз къэнагъ. Мы проектым игъэцэкIэн тикъэлэ шхьалэ имызакъоу, республикэмкIи мэхъанэшхо иI. Джащ фэдэу поселкэу Лъэустанхьаблэ дэжэ гъогъу зэхэклиплэ щышлэжьыгъэмкIэ рес-

К О Б Л
А л ы й —
УФ-м изас-
луженнэ
фермер:

— Адыгэ Республикэр зэрэзэлъашлэрэ лъэныкъохэм чыгулэжьыныр ащыщ. Унэе ыкIи езыгъэжьэгъэклэ фермерхэм Iэпылэгъу афэхьыгъэнымкIэ къэралыгъо программэу пхыращыхэрэм чыгулэжьхэр ахэлэжьэнхэ амал ялэ хуыгъэ. Проценти 10 нахь зытемыхьорэ ахъщэ чыфэ банкым къылытхын зэрэтлэкIырэм Iофшлэнхэр нахь Iэшлэх къышлэжьэгъэх.

публикэмрэ «Росавтодорымрэ» зэзэгъыгъэх. Пшъэдэклижьыгъэу ыхьырымкIэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу «СтройЮгРегион» зыфилорэм ащ игъэпсынкIэ зэзэгъыныгъэ дашыгъах. Къыхьащт илъэсым илоньыгъо мазэ ехъулэу псэуалъэр атынэу рахъухъэ. Проектым къыдихалытагъэу гъогъу метрэ 1745-м ехъу агъэцэкIэжьыщт, Iахыпллэу зэтеуыгъэ гъогур, лъэсрыкIохэм атегъэпсыхьэгъэ зэпырыкIыплэр агъэпсыщтых.

— **Тигъогухэм гъэцэкIэжьынхэр ятшыллэнхэм, зэтедгъэпсыхьанхэм, кIэу тшлэнхэм мэхъанэшхо етэты. Сыда плэмэ, ар гъэцэклагъэ зэрэхъурэм бэкIэ елытыгъ тицIыфхэм ящынэгъончъагъэ ухъумагъэ зэрэхъуштыр. Арышъ, мы лъэныкъомкIэ Iофшлэныр лъыдгъэкIотэщт, пшъэрылхэр дгъэцэкIэнхэм тыналэ тетыщт,** — къылуагъ Къумпыл Мурат.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

ЩыIакIэм диштэу

Адыгеир непэ хэхъоныгъэ зышлэхэрэм, экономикэмкIэ амалышхорэ зилэ субъектхэм ащыщ.

Республикэм имуниципалитетхэр алъэ пытэу темытыгъэхэм ар къыдэхъуштыгъэп. Тикъэралыгъо пащэхэм аналэ зэпымыоу зытырагъэтыхэрэм ащыщ къоджэ псэулэхэм хэхъоныгъэ ашлэзэ ыпэкIэ лъыкIотэхэр.

2013 — 2020-рэ илъэсхэм ателытэгъэ къэралыгъо программэхэр щылэныгъэм щыпхырашхы. Ахэм яшлуагъэклэ къоджэ

псэулэхэм ящылэклэ-псэуки зэхъокIыныгъэшлэхэр фэхъугъэх.

Мыекъопэ районым хэхъоныгъэшлоу ышлэгъэхэр тинэрылэгух. Абдзэхъаблэ иджабгъу лъэныкъоу щыпсэурэ унэгъо 500 фэдизмэ гъэстыныпхъэ шхъуантIэр агъэфедэн амал бэмышлэу ялэ хуыгъэ. А проектым игъэцэкIэн сомэ миллион 79-м ехъу пэлуагъэхьагъ. Районым лъэшэу чыгъатэхэм язегъэушомбгъун, анахъэу мылэрысэм икъэгъэклэ, аналэ цытет. Мэхъанэшхо зэрэтыхэрэм ащыщ зеклоным

Адыгеим зыщегъэушомбгъугъэныр. Ар зыщызэшлуахырэ Мыекъопэ районым ары.

Экономикэм хэхъоныгъэу зышлэхэрэмкIэ, инвестициехэмкIэ, нэмыкI лъэныкъохэмкIи **Тэхьутэмьыкье районым** пэрытныгъэ ылыгъ.

Псэулэхэм яшын зэрэлъагъэ-кIуатэрэм дакIоу, мыщ щыпсэурэ цыфхэм япчъагъэ хэхъо. Ащ къыхэкIыкIэ социальнэ мэхъанэ зилэ псэуалъэхэм — кIэлэцIыкIылыгъыплэхэм, еджаплэхэм, Iэзаплэхэм, нэмыкIхэм яшын районым щылъагъэ-кIуатэ. Физкультурнэ-псауныгъэ гъэпытэплэ комплексышхоу «Нарт» зыфилорэм къызылауахыгъ.

АдыгеякIэм шашыгъэ еджаплэу кIэлэеджэклэ 990-мэ ателытагъэр аужырэ шапхъэхэм адиштэу гъэпсыгъэ. Еджаплэм ишын сомэ миллион 460-рэ фэдиз пэлуагъагъ.

Поселкэу Инэм кIэлэеджэклэ 1100-мэ ателытэгъэ гурыт еджаплэу шашыштым иапэрэ мыжъо Адыгеим и Лышхъуэу Къумпыл Мурат ащ щигъэтIылыгъ. 2019-

рэ илъэсым тыгъэгъазэм ыкIэм нэс а псэуалъэм ишын аухынэу агъэнафэ.

Шэуджэн районым чыгулэжьынымкIэ нахь къахэщы. Ащ иэкономикэ зегъэушомбгъугъэным фэшI инвестициехэр ищыклагъэх. Ахэр къырацэлэным хэбзэ къулыкыухэр дэлажьэх, ащ дакIоу социальнэ мэхъанэ зилэ псэуалъэхэр зэрэцагъэпсыщтхэм аналэ тырагъэты. Мары Хьапэклае цагъэпсырэ гурыт еджаплэм ишын пае сомэ мин 22492,8-м ехъу къыфатIупшыгъ. Къутырэу Дукмасовым псырыкIуапIэхэр икIэрыкIэу цагъэцэкIэжьых. Къутырэу Тихоновым физкультурнэ-спорт парк цыкIоу цагъэпсырэр къэкIотт илъэсым аухынэу агъэнафэ.

Хэхъоныгъэхэр зышлэхэрэ районым **Красногвардейскэр** ащыщ. Iофшлэплэхэр къыщызэлуахых, цыфхэр лъэшэу чыгулэжьыным щыпылтых. Муниципалитетым ичыгу гектар 800 фэдизым цумпэр ыкIи хэтэрыкIхэр къащагъэклых.

Джамбэчые гурыт еджаплэу нэбгыри 100 зычIафэрэм игъэ-кIотыгъэ гъэцэкIэжьынхэр рашыллэхы, къызызлуахыжыгъ. Адэмые психоневрологическэ

унэ-интернатхэр икIэрыкIэу зэтырагъэпсыхьажыгъ. Щэ заводэу «Красногвардейскэм» адыгэ къуае икыдэгъэклэны чанэу лъегъэкIуатэ.

Кошхьаблэ районым аграрнэ-промышленнэ комплексым игъогъу техьагъ. ИнфраструктурэмкIэ зэтегъэпсыхьагъ, газыр, псыр зэкIэми ялэх, ягъогухэр дэгъух. Социальнэ псэуалъэхэр агъэцэкIэжьы. Спорт-комплексэу самбэ ыкIи дзюдо бэнэным афытегъэпсыхьагъэр Кошхьаблэ бэмышлэу къыщызэлуахыгъ.

Теуцожэ районым инвестициехэм алъэныкъокIэ амалышлэхэр IэкIэлэхэу апытэ.

Къуаджэ пэпчэ кIэлэцIыкIухэр зыщыджэгущт чыплэхэр ащагъэпсыгъэх. ПэнэжыкIуае игупчэ лъэхъаным диштэу ашлынм фэшI сомэ миллиони 5 афатIупшыгъэу Iофшлэнхэр етIупшыгъэу щэкIох.

Джэджэ районым хэхъоныгъэхэр зышлэхэрэм ащыщ. Iофшлэплэхэр дэтых, программэхэр щэгъэцакIэх. Аужырэ уахътэм Дондуковскэ, Сергиевскэ ыкIи Келермесскэ къоджэ псэулэхэм зэхъокIыныгъэшлэхэр ащыхьыгъэх.

IШЪЫНЭ Сусан.

Мэшлэгъум иакъылышл

Лъэпкъым уасэ зэрэфашырэр ицлф акъылышлхэр ары. Ащкэ укъэзымыгъэ-уклътэжыщтмэ ащыщ апэрэ тхэклошхо цлэрылоу Мэщбэшлэ Исхъакъ.

Урысыем, Кавказым, Адыгеим, зэкӀэ адыгэ дунаим ипроизведениехэмкӀэ ащагъэшлорэ гупшысакӀу, лӀфшӀлӀошху.

Адыгэ литературэм пкӀэу пытэ, лъэпсэ куу фэхуыт Мэщбэшлэ Исхъакъ къуаджэу Шхъащэфыжъ кыщыхъу.

Янэ-ятэхэм, янэжъ-ятэжъхэм, иапэрэ клэлаегъаджэу ПчыунэлӀ Юсыф ягуцылэ шъэбэ заф Исхъакъ зыплугъэр, зыгъесагъэр.

Исхъакъ 1951-рэ илъэсым Адыгэ клэлаегъаджэ училищыр, 1956-рэ илъэсым Москва дэт Литературнэ институту М. Горькэм ыцлэ зыхырэр дэгъу дэдэклэ, 1962-рэ илъэсым КПСС-м и ЦК и Апшэрэ партийнэ еджаплэ журналистикэмкӀэ ифакультет кыуыхыгъэх. ИкӀсэ литературэр иӀогоу зэрэщытыр, творчествэ иным шӀэныгъэшхуи щӀлэгъэ пыти зэрищыкӀагъэхэр а уахътэм Мэщбашлэм зэхишлагъ. ГухэлӀ иным зыфигъезагъ.

«Хэгъэгоу класэр! Гур кытеофэ, уилъэгъо зафэ сэ сырыкӀошт, лъэу скӀэтыр зэкӀэ къэуцъылыфэ, уищытху дахэ хэти есӀошт».

Имурад ин – тхэн-усэн-гупшысэн пшъэрылым сыдигъуи зэрэфашыпкӀэщтыр тхакӀом мы усэ сатырхэмкӀэ клӀгъэтхыгъ.

1949-рэ илъэсым кыщегъэжъагъэу Мэщбэшлэ Исхъакъ ытхыхэрэр кыхеутхы. Иапэрэ тхылыу «Цлф лъэшхэр» 1953-рэ илъэсым кыдэкӀыгъ. Ащ поэтическэ тхылыбэ кыкӀлӀыкӀуагъ. Исхъакъ иусэ тхылхэр, ироманхэр урысыбзекӀэ тхылтэдзплэ зэфэшхъафхэм къащыдэкӀыгъэх. Урысыем ыкӀи Кавказым ащыпсэурэ лъэпкъхэм абзекӀи ащышхэр зерадзекӀыгъэх, лӀкӀыб къэралыгъуабзэхэм арагъэкӀугъэх, итарихъ романхэри тыр-кубзекӀэ зерадзекӀыгъэх.

ТхакӀом ежъ ышхъэкӀэ урыс класси-

ческэ литературэм ипроизведениябэ зэридзекӀыгъ, анахъ бгъэшагъо икӀурэр Къурланыр – анахъ тхылы лъапӀэр адыгабзэм зэрэригъэкӀугъэр ары.

Исхъакъ лъэпкъ поэзием тэмэ пытэ фишлыгъ. ШхъэкуцӀ акъыл куукӀэ прозэми зыкӀыщызӀуихыгъ. ГупшысӀкӀэ шыкӀэ-амал инэу лӀкӀлӀыым ыкӀуачӀэ иусэхэми, ипоэмэхэми, игуцылэ щэрыо сатыриплӀыхэми, ироманхэми, итарихъ произведениехэми ащызэхэошлэ.

Исхъакъ ешлэ гъогу клӀкӀ псынӀкӀлӀэ цлф минишлэхэм агу уихъан зэрэмылӀэ-кӀыщтыр. Ары шыпкӀэм ыльӀэпсэ куу етӀзэ адыгэм итарихъ гъогуанэ кыиз-клӀгъэтхыхыэрэр. Мыщ дэжыым бэ шхъэм цызӀэпӀкӀлӀыэрэр. Зы цыфышхо – ГупшысакӀом иакъыл лэжыгъэ игъэшлэ илъэсхэмкӀэ ппщыжъмэ, шлоу кыпыкӀыгъэр цыфыбэ лӀфшӀагъэм фэдэ пчъагъэкӀэ нахыбэу зэрэпэщачэрэр нафэ кыпфэхъу.

Мэщбэшлэ Исхъакъ тэ, адыгэхэмкӀэ, тызэрыгушхорэ акъылышл, творческэ лъэгаплэр зыштэгъэ тхакӀу. Гъашлэр клэзыгъэнчъэу куоу изышлыкӀыгъэ Мэщбашлэр чанэу общественнэ шылаклэм хэлажъэрэмэ ащыщ. Илъэсыбэрэ зэкӀэ-лӀыкӀоу КПСС-м и Адыгэ хэку, Краснодар край комитетхэм ахэтыгъ, депутатхэм я Адыгэ хэку ыкӀи Краснодар край советхэм, СССР-м и Апшэрэ Совет ядепутатыгъ, Урысыем и Общественнэ палатэ ихэдзыгъуитӀумэ ахэтыгъ. Мы уахътэми илъӀпкӀ, Хэгъэгуи афишлэ-щтымкӀэ кӀогъанэ илӀп, мамырныгъэм, зэфэныгъэм ябэнакӀу.

Адыгэ Республикэм игъэпсын-зэхэщэн илахъ хилъхъагъ, Адыгеим и Гимн игуцӀлӀэхэр ытхыгъэх.

Хэгъэгуи ыкӀи лъэпкъ литературэм ыгукӀуачӀэу, игупшысэ лэжыгъэ лахъ ин

Мэщбэшлэ Исхъакъ: **«Къэралыгъо гъэпсыкӀэ тилэ зэрэхъугъэм сегъэразэ. Адыгэ Республикэм илъэбжъу дахэхэр клӀгъэтхыхыгъэ, мамырныгъэр, лъытэныгъэр, лӀфшӀлӀкӀэ дэгъур лъыгъэ-кӀуатэху сэ сэлъытэ».**

дэдэу хилъхъагъэм апае орденхэр, медальхэр, щытху тхылхэр бэу кыфагъэ-шъошагъэх. Ахэм ащыщых «Зэкъошныгъэм иорден», «За заслуги перед Отечеством» зыфилоу я II-рэ, я III-рэ, я VI-рэ шъуашэр зилӀэхэр, медальхэу «Борец за мир», «Адыгеим и Щытху-зехъ», нэмыкӀхэри.

Мэщбэшлэ Исхъакъ литературэр ищылэныгъ, адыгэ литературэм мыпшыжъэу щылӀэжъэрэ тхэкӀошху, адыгэ тхакӀошэм я Союз илъэсипшӀ пчъагъэ хъугъэу пэщэныгъэ дызэрехъэ. Непэ Адыгеим художественнэ журналитӀу – «Зэкъошныгъэмрэ» «Литературная Адыгея» зыфилохэрэмрэ, клӀлӀэцӀыкӀу журналхэу «Жьогъобын» ыкӀи «Родничок Адыгеи» кыщыдэкӀых, ахэм ар яредактор шхъаӀ. Исхъакъ Тхъэм кыхилъхъэгъэ зэчыир зэрэщытӀэу илъӀпкӀ фегъэлажъэ, художественнэ тхылы 80-м нахыбэ кыдигъэкӀыгъ, непэрэ мафэми тхакӀом икӀэлэм чан, игупшысэ куу, игуцылэ сыдигъуи лъэш, пытэ. Исхъакъ Адыгеим, Къэбартэе-Балъкъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым янароднэ тхакӀу, СССР-м ыкӀи Адыгэ Республикэм я Къэралыгъо премиехэм ялауреат. Илитературнэ лӀфшӀлӀгъэшхо, игупшысэ илъӀэгъэ-иныгъэ кыушыхъатэу, шхъащэ фашлэу икӀуаджэу Шхъащэфыжъ саугъэт щыфагъэу-цугъ. Цыфышхом илъагъо зэрэхэмы-кӀокӀэщтым ар ищысэ дах.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Зэрэщыгугъыгъэхэр кыгъэшшыпкӀэжъыгъ

Адыгеир республикэ хъуи, ыльэ теуцонэу зырегажъэм ихэбзэгъэуцу системэ игъэпсын хэлэжъагъэхэм ащыщэу, Апшэрэ хыкумым и Тхьаматэу Трахъо Аслъан мэфэкӀым ипӀэгъокӀэу гуцылӀэу тыфэхъу.

— Аслъан, чъэпыогъум и 5-м Адыгэ Республикэр загъэпсыгъэр илъэс 27-рэ мэхъу. Республикэр непэ пытэу ыльэ тет. Ащ игъэпсын зилахышл хэзылхъагъэхэм ори уащыщ. КӀкӀлӀэу джащ укытфигъегуцылагъэмэ дэгъугъэ.

— Республикэ ныбжыкӀэм икӀэралыгъо гъэпсыкӀэ лъапсэ ыдзынэу зырегажъэм, апэраплӀэу правовой лъэныкъом игъэпсын фежъагъ. Ащ дакӀоу, аграрнэ зэхъокӀыныгъэхэр пхырищэу, социальнэ инфраструктурэм хэхъоныгъэ ригъэшлӀэу ыублагъ. Социальнэ-экономикэ кыныгъо-хэр зэпичыхъээ, дунэе гупчэм зэрэхэжъа-щтым пылыгъ.

А уахътэм республикэм юстициемкӀэ иминистрэ лӀнатӀэу сӀыгыгъэм елытыгъэу пшъэдэкӀыжъ ин схьыщтыгъ ыкӀи апэрэу хыкумхэм ялӀфшлэн, ялӀофыгъохэм сарихъылагъ. Илъэс зытешлэм, Урысыем и Конституцие игъэхъазырын сыхэлэжъагъ. БлӀкыгъэ илъэсым Адыгэ Республикэм и Конституцие заштагъэр ыкӀи

ащ кӀуачӀэ илэ зыхъугъэр илъэс 20 хъугъэ. А лъэбжъым мэхъанэшоу илагъ.

— Демократическэ зэхъокӀыныгъэхэу къэралыгъом щыкӀохэрэм адиштэу республикэ ныбжыкӀэм ихабзэ законодательнэ ыкӀи гъэцӀкӀлӀо органхэр илӀэх хъугъэ, Правительство зэхищагъ, ежъ иеу законодательнэ базэ ыгъэпсыгъ. Джа зепстэур тишӀолӀыр экономикэ ыкӀи социальнэ хэхъоныгъэ ышлыным, цыфхэм яфитыныгъэхэр, яшхъафитыныгъэ къэу-хъумэгъэнхэм афӀорышлагъ.

— Адыгэ Республикэм и хыкум системэ хэхъоныгъэхэр ышлынхэмкӀэ сьд фэдэ амала лӀкӀлӀэхэр?

— Мы илъэсхэр пштэхэмэ, хыкумым цыфхэм зыфагъазэ зэрэхъугъэм фэдэ 15-кӀэ хэхъуагъ. Ащ ыпкӀэ кыкӀы-кӀэ лӀфэу зэхафыхэрэри, хыкумышлхэм япшъэрылхэри нахыбэ хъугъэ. Мыщ къеушыхъаты хэбзэгъэуцугъэхэм атетэу шыпкӀагъэ зыхэлӀ унашъо хыкумым зэришӀырым ишӀуагъэкӀэ обще-

ствэм зыкӀызэрэфигъэзагъэр.

Хыкум системэр лӀрыфэгъу къэзышы-гъэхэм ащыщ информацийнэ техноло-

гиехэм зызэраушъомбгъугъэр. Интерне-тыр кыизфагъэфедэзэ, хыкумым зыкӀы-фэзгъазэхэрэм япчъагъи хэхъуагъ.

Хыкум документхэм электроннэ шы-кӀэм тетэу якопиэхэр тепхынхэм ыкӀи бгъэтӀылынхэм яамал джы щылэ хъугъэ. 2018-рэ илъэсым кыщегъэжъагъэу хыкумым лӀфыр зэрэзехифырым аудио тырахы.

— Республикэм инеушӀырэ мафэ сьдэуштӀэу лъэгъура? Адыгеим щыпсӀэхэрэм сьда къяплон лъӀэкӀыщтыр?

— КыизэрэсшӀошӀыремкӀэ, тызэрэщы-гугъыгъэри кӀуачӀэу етхылагъэри хъау-лые хъугъэхлп. Социальнэ пшъэрылхэр зэригъэцӀкӀэшхуэрэр, экономикэ хэхъо-ныгъэхэр зэришӀышхуэрэр, цыфхэм яфитыныгъэхэр кызэриушхумэшхуэрэр, хабзэр зэригъэцӀкӀэшхуэрэр Адыгеим кыгъэшшыпкӀэжъыгъ.

Адыгэ Республикэм и МафӀкӀэ зэкӀэ-ми сыгу кыздӀлӀэу сафӀэгъушл. Тилэм уасэ фэтшӀышӀоу зыдгъэсэнэу, законом ыкӀуачӀэ шӀошхъуныгъэ фытилӀэнэу сышхуфӀ-лӀаӀо. АрэуштӀэу зыхъурэм, обществэм хабзэм цыхъэу фишӀырым зыкӀыӀэтыщт, къэралыгъом ыкӀи шӀолӀырым зыпкӀы-тыныгъэ зэрарылыщтым цыфхэм яцыхъэ тельыщт.

КИАРЭ Фатим.

Социальнэ псэуальэхэр кыызэкIэлъэкIох

Непэ къралыгъом ипашэхэми, чыплэхэм ащылэ хэбзэ кылыкшухэхэми анахыбэу зигугу ашырэ Iофыгъохэм ащыщ псауныгър кыухъумэгъэнымкIэ кылыкшум игъэкIэжын.

Сыд фэдэрэ къралыгъуи иэкономикэ изытет, хэхъоныгъэу ышыхэрэм уасэ зерафашырэр, пстэуми апэу, ащ шыпсэурэ цыфхэм япсауныгъэ кыухъумэгъэныр зэрэзэхэщэгър ары. Уицыфхэм, унагъохэм кърыхъухэрэ сабыйхэм псауныгъэ ялэным удэмылажэмэ, укъралыгъо пытэн, ыпэкIэ улыкIотэн плъэкIыштэп.

Псауныгър кыухъумэгъэнымкIэ кылыкшур нахышлум ыльэныкIэ зэрэзэхъокIырэр непэ тинэрыльэгъу. ПсэоIахэр кызызуахы, медицинэ учредениехэм гъэцэкIэжынхэр ащэкIох, аужырэ шалхэхэм адистэрэ оборудованиэ зерагъэгъоты.

Ащ ишыхат 2017-рэ илъэсым жъоныгъуакIэм рагъэжэгъэ Диагностическэ

гупчэу республикэм икълэ шъхалэ шашырэр. Псэуальэм сомэ миллион 546,9-рэ пълуагъэхашт. Ащ шыщэу сомэ миллион 440,7-р — федеральнэ гупчэм, миллион 106,2-р — республикэ бюджетым кытлупшыгъэх.

Клиникэ ыкIи диагностикэ базэхэр ззыпхыштхэ гупчэм хэхаштых республикэ диабетологическэ гупчэр, патологическэ гупчэр, кардиологическэ диспансерыр, диагностическэ отделениер, нэмыкIэхэри. Гупчэм зэкIэмкIи специалист 30-м ехумэ Iоф шашIэшт. Диагностическэ гупчэм ишлуагъэкIэ республикэм медицинэ Iэпылэгъур зэрэагъэцэкIэрэм идэгъугъэ зыкызырIэтыштым щэч хэлэп. Гузэжогъу чыплэ зифэхэкIэ, вертолетыр кызыщтысэхын ыльэкIышт

площадкэр зыхэтышт кыатиблэу зэтет гупчэр илъэситIу палъэкIэ ашынэу щыт.

Республикэ бюджетым кытлупшыгъэ ахъэмкIэ Мыекъопэ кълэ поликлиникэу N 1-м иотделениакIэ ашыгъ, ищыкIэгъэ медицинэ оборудованиемкIэ зэтырагъэпсыхагъ. БлэкIыгъэ илъэсым ичъэпыогъу мазэ учредениер кызызуахыгъ.

ПоликлиникакIэм ишын пълуагъэханым фэшI 2017-рэ илъэсым тельытэгъэ республикэ бюджетым мылкъу кыдыхалытагъ. Къралыгъо программэу «Псауныгър кыухъумэгъэным хэхъоныгъэр егъэшIыгъэнхэр» зыфIоIу 2014 — 2020-рэ илъэсхэм ателытагъэм кыдыхалытагъэу поликлиникакIэу зы сменэм нэбгырэ 500 зыщаштэн алъэкIыштым игъэпсын сомэ миллион 96,9-рэ пълуагъэхашт. Псауныгър кыухъумэгъэнымкIэ къралыгъо бюджет учредениеу «Зипсихикэ зэщыкыуагъэхэм зыщIэ-зэхэрэ Адыгэ республикэ клиническэ симэджэщым» епхыгъэ псэоIахэ мыгъэ, шышъхъалум ыкIэм, Мыекъуапэ кыщызуахыгъ. УФ-м и Президент илэпэчIэгъэнэ фонд кыыхэхыгъэ мылкъумкIэ IэзэпIэм икыутамэ зэтырагъэпсыхагъ. Ащ сомэ миллион 7,3-м ехъу тефагъ, илофшIэнкIэ ищыкIагъэр зэкIэ IэкIэлъхуэгъ.

Адыгэ республикэ клиническэ IэлэцIыкIу симэджэщым реанимациемкIэ ыкIи анестезиологиемкIэ иотделение игъэкIотыгъэ гъэцэкIэжынхэр зырашылIэхэ нэуж блэкIыгъэ илъэсым ыкIэм кызызуахыжыгъ. А IофшIэнхэр рагъэжээнхэм иамал кызытыгъэр УФ-м и Президент илэпэчIэгъэнэ фонд кыыхэхыгъэ грант сомэ миллион 14-р кызы-

«Адыгэ психоневрологическэ унэ-интернатим» ипашэу ЯГЪУМЭ Марыет:

— Илъэсыбэм тызэжэгъэ гъэцэкIэжынхэр кытфашIыгъэх. Интернатим изытет зэрэзэхъокIыгъэм дакIоу, нэбгырэ 40 зычIэфэшт псэоIахэ кытфашIыхыжыгъ. Республикэм ихэхъоныгъэхэм мыхэр ящысэх, игъогъу мэфэнэу тыфэлъао.

ралэкIэхыагър ары. МыщкIэ АР-м псауныгър кыухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ лъэлъу тхылъ ытхыгъагъ. Джащ фэдэу УФ-м и Президент илэпэчIэгъэнэ фонд кыыхэхыгъэ мылкъумкIэ Мыекъуапэ дэт я 2-рэ IэлэцIыкIу поликлиникэр ыкIи Шэуджэн район симэджэщыр мы илъэсым агъэцэкIэжыгъэх.

Адыгэ Республикэм икъралыгъо бюджет учредениеу «Адыгэ психоневрологическэ унэ-интернатим» нэбгырэ 40 зычIэфэшт псэоIахэ ишын шашыгъ. УФ-м и Президент илэпэчIэгъэнэ фонд ыкIи республикэ бюджетым кыыхэхыгъэ сомэ миллион 57,8-рэ псэоIахэ ишынрэ гъэцэкIэжынэу шыкIуагъэмрэ апэлухыагъ.

Къралыгъо бюджет учредениеу «Цыфхэм ясоциальнэ фэлэ-фашIэхэр зыгъэцэкIэрэ Кошхэблэ зэхэубытэгъэ гупчэм» джащ фэдэу гъэцэкIэжынышхохэр шашыгъэх.

ГЪОНЭЖЫКЪО Сэтэнэй.

Лъэпкъым идахэ еIэты

ЕджапIэм клонэу зызыгъэхъазырырэ пшъэшэ ныбжыкIэр пчэдыжыым сыхатыр 7-хэм адэжэ кызууш. Шъхангупчэу Iухыгъэм бзыу цыкIухэм яорэд мэкIамэ кырелъасэ. Ичыналъэ ижыы кIабзэ кIуачIэ кыритыгъэ фэдэу ынэмэ нурэр кIахы. ХэткIи нафэ хэку гупсэр сыд фэдэ кIали, къралыгъуи пэпшын зэрэмылэкIыштыр. МыгумэкIэу, ыльэгъурэ пстэуми ащыгушIуыгъэ зэфалэ ыкIи мафэм кыфигъэхъазырыгъэ «шлухафтыным» физэлухыгъэу пэгъокIы...

ХыдзэлI Псэзанэ гъунэгъухэм сэлэм фабэ архы, апэгушIуатэ. Пшъэшэ ныбжыкIэ цыкIур шIу зэралэгъурэр ахэпшIыкIэу бзылфыгъэхэм исэлэм ягуапэу кырагъэгъэзэжы. Ащ фэдэу пстэуми янэплэгъу фабэ зэхышIээ, Псэзанэ зыщеджэрэ республикэ гимназием нэсы, иеджэгъу мафэ регъажэ.

Пшъэшэ ныбжыкIэр я 9-рэ классым ихыагъ. Илэдэныгъэ, игубзыгъагъэ чыжэу Iугъэ Iоми хэкуагъэ хуштэп. Илъэс 14 зыныбж Псэзанэ адыгабзэр ыгъэбзэрабзэу зэрэулым фэдэу, инджылызбзэр, урысыбзэр, тыркубзэр, арапыбзэр дэгъу дэдэу ешIэх. Джыри французыбзэмрэ итальяныбзэмрэ зэригъэшIэнхэр игухэлхэм ащыщ.

Псэзанэ ятэу Абдулахэ Тыркуем кыщыхыгъ, ащ шаплугъ, шалэжыгъ, ау Адыгеим зэрэщыщыр сыдигъуи шыгъупшагъэп. «Хымэ чыналъэм лъэр

щызагъэрэп» зэралоу, ихэку кыфэхъуапсэщыгъэ, нэужым кыгъэзэжынынэу тыриубытагъ. Линэ Азамат Сирием кыщыхыгъ. Зэо зэпэуцужыр къралыгъом кызышхыащом Адыгеим кэ-кIожыгъэхэм ащыщыгъ. Абдулахэрэ Линэрэ Урысыем цызуахыгъэх, ахэм унэгъо дахэу зэдашIагъэм ишыхатэу Псэзанэ цыкIур шлухафтынэу Тхэм къраритыгъ.

Зэшъхэгъусэхэр зэрэкIэхъопсыштыгъэхэу Псэзанэ адыгэ пшъашэу агъэсэн алъэкIыгъ. ШыкIашIоу, зыщыщ Iахъом, хэкум идахэ аригъалоу мэпсэу. Еджэныр пштэмэ, пстэури дэгъоу кыгурэлэ, шIэныгъэ кызырээзIэкигъэхъаштым пыл. Бзэхэр зыщызэрагъэшIэрэ гупчэу «Астив» зыфалорэм макIо. Джащ фэдэу ныбжыкIэ театральнэ купэу «Шыгъыжыеми» Псэзанэ хэт. Ащ ишлуагъэкIэ индэлъфыбзэ нахэ IупкIэу Iулы хуэгъ.

— Илъэси 5-кIэ узэкIэлэбэжымэ сипшъэшэгъу сыригъусэу апэрэу «Шыгъыжыем» сыкIогагъ, — игукъэкIыжхэмкIэ кыддэгъуагъэ тигушылэгъу. — А мафэм кыщыгъэжыагъэу а унэгъо зэгъурылжыым сэри щыц сыхыгъ. Адыгэ Республикэм инароуднэ, Урысые Федерацием изаслуженнэ артисткэу Уджыху Марет тикуп ипаш. Ащ лъэшэу тызэрэфэразэр сигушылэ кыщыхэзэгъэщы сIоигъу.

Цыфым сэнаушыгъэ хэлъмэ, ар лъэныкыо зэфэшъхъафхэмкIэ къэнэфэшт.

Адыгеим инароуднэ сурэтышлэу ЕУТЫХ Асе:

— «Золотая кладовая» зыфилорэ унэ Мыекъуапэ кыщызуахыгъэу тэгъэнафэ. Ащ ишын тыухыгъ, ыкIоцI зэрэдгъэдэхэщтым джы тыдэлажэ. Унашъхэм скульптурэхэр тетыштых. Ахэм ижырэ адыгэ шъуашэхэр ащыгъэу, Iашэхэр алыгъэхэу сшынхэу сыфай. СэркIэ мыгъэ гъэшIэгъон дэдагъ, тапэки гухэлъэу сIлэр макIэп. Шылэныгъэр, уиофшIэн, узчыпсэурэ республикэр шIу пълэгъухэ зыхыкIэ, узэрэлажэрэм гуахыо хэогъуатэ.

Псэзанэ ащ фэдэ цыфхэм ащыщ. ЕджапIэм цызэхэщэгъэ медицинэ классым щеджэ ыкIи ар дэгъоу кыдэхэу. Тапэклэ янэ илъэуж тетэу врач сэнэхэбатыр кызылэкигъэхан ыльэкIышт. Джащ фэдэу бзэхэр псынIкIэу зэригъэшIэнхэ ельэкIы, творчествэри Iэпэдэлэл ышIырэп. Хэтэ зышIэрэр, артист цIэрыло хуныкIи хуны...
(Тикорр.).

Пшъэрылтышхо и

Мы аужырэ илъэс 20-м хэгъэгум сьд фэдэ зэхьоклыныгъэхэр щыкыуагъэхэми, сьд фэдэ логфыгъохэр щылэныгъэм кыгъэуцугъэхэми, гъэсэныгъэм илоф чэнагъэ ымышлэу а кыныгъохэр зэшлуихыгъэх, зыпкъ итэу а лэныкьом логф ышлагъ ыкыи ешлэ.

Ионыгъом и 1-м республикэм иеджаплэхэм клэлэеджэкъо 50000 ачлэхъажыгъ, ащ щыцъу 6000-р апэрэ классым кыуагъэ.

Непэ гъэсэныгъэм пшъэрылтышхохэр зэшлуихыгъэх кыжэх. Ахэм зэу ащыщ гъэсэныгъэм ыльэныкьокъо Урысыер дунаимкы апэ ит къэралыгъуи 10-м ахэхъан зэрэфаер. Ащ фэдэ гъэхъагъэ хэгъэгум ышыным пае федеральнэ проектхэр зехагъэуцух. Гуцылэм пае, «Непэрэ еджаплэр» зыфилорэм кызырэдильтэрэмкы, псэолъаклэхэр ашлынхэ фае. Мыекъуапэ иклэлэеджэкъо мини 4 фэдиз сменитлоу еджэ. Тэхутэмькыое районимкы ятлонэрэ сменэу еджэрэм ипчъагъэ 2460-рэ мэхъу. Мыекъопэ районимкы — 600-м ехъу. Адрэ районхэм япчъагъэхэр нахь маклэх. Арыш, еджэплэкъэм яшлын мэхъанэшхо ил.

Тэхутэмькыое районимкы кыуаджэу Пэткэу (Новая Адыгея) еджэплэкъэ кызырэдильтэуахыгъэр гушлогъошху. Ащ

клэлэеджэкъо мин фэдиз непэ щеджэ. А район дэдэмкы поселкэу Инэм нэбгырэ 1100-рэ зыщеджэн альэкышт еджэплэкъэ щашы. Къэкъорэ илъэсым ащ фэдэ еджаплэм ишлын Мыекъуапэ щырагъэжэщт. Ахэм сомэ миллиардрэ мин 438-рэ атефэщт. Шэуджэн районимкы кыуырэу Хъэпакъэм еджаплэрэ клэлэцыкыу ыгыплэрэ зэхэтэу шагъэпсыгъ.

Федеральнэ проектэу «Къоджэ еджаплэхэм физкультурэм ыкыи спортым ащыпылтынхэ амал ялэныр» зыфилорэм ишлуагъэкъэ мы аужырэ илъэси 4-м спортзал 40 агъэцэкъэжыгъ. Зэкълэмкы сомэ миллион 85,5-рэ а проектмкы Адыгеим кылэкъэхъагъ.

Республикэмкы гъэхъэгъэшху илъэси 3-м кыщегъэжыагъэу 7-м нэс зыныбж сабылхэмкы клэлэцыкыу ыгыплэхэм чэзыу зэрэмылэжыер. Джы логф зыдашлэрэ илъэси 3 мыхъугъэхэри клэлэцыкыу ыгыплэхэм зэрэштэщтхэр ары.

А логфыгъом изэшлохын пэлухъанэу УФ-м и Президент иунашъокъэ сомэ миллион 65-м ехъоу кыатлупшыгъэм ишлуагъэкъэ логфыгъом и 1-м ехъулэу Мыекъуапэ клэлэцыкыу ыгыплэ шагъэцэкъэжыгъ, Мыекъопэ районимкы зы клэлэцыкыу ыгыплэ иклэрыкыу агъэпсыжыгъ.

2018 – 2019-рэ илъэсхэм федеральнэ бюджетым ишлуагъэкъэ клэлэцыкыу ыгыплэ 5 республикэм щашыщт. Ахэм сабыл 1200-рэ ачлэфэщт.

Илъэси 5 хъугъэу республикэр къэралыгъо программэу «Щылэкъэ лэрыфэгъу» зыфилорэм хэлажэ. Сэкъатныгъэ зилэ клэлэцыкыу хэр ялэгъухэм ахэхъу еджэнхэ амал ялэным ар фытегъэпсыжыгъ. Еджэплэ 65-рэ непэ ащ тетэу зэтегъэпсыжыгъэх, амалхэр ялэх.

Клэлэцыкыу ибэхъу унэ кызыратынэу щытхэм ащыцъу нэбгыри 134-мэ псэуплэхэр ялэ хъушт. Икыгъэ илъэсым нэбгыри 166-мэ къаратыгъагъ.

МАМЫЙ Даут – АКЪУ-м хысапымкы ыкыи компютернэ шлэныгъэхэмкы ифакультет идекан, республикэ естественнэ-хысап еджаплэм идиректор:

— Гъэсэныгъэм хэхъоныгъэхэр ышлынхэмкы мэхъанэшхо зилэу кыхэбгъэщын плэкыштхэм ащыщ къэралыгъом ит университети 6-у Кавказ научнэ-гъэсэныгъэ гупчэ кызыщыцэлуахыгъэхэм АКЪУ-р зэрэхэфагъэр. Ар зышлуагъэу плытэ хъуцтыр естественнэ-хысап еджаплэм щеджэхэрэм олимпиадэхэм чанэу зыкызырэхэагъэлыгъуагъэр ары.

Урысыем апэрэу кышыцэлуахыгъэ хысап музей-паркэу «Под открытым небом» зыфилорэр Мыекъуапэ иестественнэ-хысап еджаплэ ишагу шагъэпсыгъ. Хысап паркыр — зымы фэмьдэ культурнэ проект.

Гъэсэныгъэм илоф укытегушылэу естественнэ-хысап еджаплэм ублэкын плэкыштэп. Мы илъэсым еджэплэ шагу шагъэпсыгъэ «Хысап паркыр» Урысыемкы апэрэу щыт. Мыгъэ еджаплэм кычлэкыгъэхэм ащыцъу нэбгыритлоу Урысые олимпиадэм призер щыхъугъэх.

Еджэным, культурэм, искусствэм, спортым гъэхъагъэхэр ащызышлэху, лэныкыо зэфэхъафхэмкы зэчыи зыхэлъ ныбжыкылэхэр кыхэбгъэщыгъэнхэр, ахэм логф адэшлэгъэныр ныбжыкылэ политикэм изы лэхъышхоу щыт ыкыи мэхъанэшхо раты. Ятлонэрэу мыгъэ ащ фэдэ ныбжыкылэхэм я Слет Адыгеим щыкыуагъ. Ащ нэбгырэ 300 фэдиз хэлэжыагъ.

СИХЪУ Гошнагу.

Яшлушлагъэ зэдырй

Урысыем, Адыгеим искусствэхэмкы язаслуженнэ логфшлэшхоу Сулейманов Юныс Мыекъопэ администрацием итын анахь лэплэхэм ащыцъу Соловьев зэшхэм ачлэкъэ агъэнэфэгъэ шлухъафтыныр кыфагъэшъошагъ.

— **Адыгэ Республикэм и Камернэ музыкальнэ театрэу Хъанэхъу Адамьыцъэ зыхъырэр зызэхашагъэм кышыцэублагъэу художественнэ пацэу урил. Уахътэм сыда кыуиолорэр?**

— Уахътэр анахь упчлэжыгъушлу. Камернэ музыкальнэ театрэр мыгъэ илъэс 25-рэ мэхъу. Адыгэ Республикэм культурэмкы иапэрэ министрэу Хъанэхъу Адам ары зэхэщэн логфым клэщакъо фэхъуагъэр. Министрэм иапэрэ гуадзэу щытыгъэ Лыхъукъэ Андзаур, Урысыем итеатрэхэм якъутамэу Адыгеим щылэм и Союз ипацэу Зыхъэ Заурбий а илъэс кынхэм лэпылэгъу кысфэхъугъэх, непи яшлуагъэ кысагъэкы.

— **Камернэ музыкальнэ театрэр а илъэсхэм республикэм имыщыкылагъэу зылытэхэрэр кытхэтыгъэх.**

— Епллыкыкы зэфэхъафхэр цыфхэм ялагъ. Ащ пае сыгу ябгъэщыгъэп. Хэгъэгум иэкономикэ лэшэу кызырэдильтэуахыгъэр,

кыныгъохэр тапэкъэ зэрэщылэхэр тшлэхэзэ кыхэтхыгъэ гъогум цыхъэ фэтшылэщыгъ.

— **Кадрэхэм якъыхэхын кышыцэу хылытэкыштыгъа?**

— Искусствэхэмкы республикэ колледжым кычлитлупшыхэрэм тахэдэнэу амал зэрэтилэр Хъанэхъу Адамьыцъэ кытылоштыгъ. Тафэраз клэлэегъаджэхэм, кадрэхэмкы гумэкыгъо тилагъэп. Рахманиновым ыцлэкъэ щыт консерваториер Ростов-на-Дону кышыцэлуахыгъэ Хъупэ Мурат оркестрэм идирижерэу дгъэнэфэгъагъ.

— **Къэгъэлэгъонхэу жъугъэуцухэрэм якъыхэхын тытегъэгушылэба.**

— Классикэм хэхъэгъэ опереттэхэр тирепертуар пытэу хэтых, тлысыплэ нэклэ щымылэжыгъэу кытэгъэлэгъагъох. Клэрэщэ Тембот ытхыгъэм техыгъэу «Шахъомрэ пшъэшъэ пагэмрэ», композиторыр Тхъабысымэ Умар, Цэй Ерстэм ипесэ техыгъэу «Угоцэ дэгъумэ урихыплэгъ»,

композиторыр Хъупэ Мурат, клэлэцыкылумэ апае Къуекъо Налбый ытхыгъэу «Цэлунэжымырэ шъэожъыемрэ» зыфилорэр, фэхъафхэри искусствэм пыщагъэхэм ашлогъэшлэгъоных.

— **2018 – 2019-рэ илъэс логфшлэгъур**

шъуублагъ. Шъуигухэлъ благъэхэр кытаплэ тшюигъу.

— Мыекъуапэ спектаклэхэр кышыцэу гъэлэгъоштыгъ. Чъэпыогъу мазэм Налшык тыклошт. «Ослепленные» ыкыи «Цэлунэжымырэ шъэожъыемрэ» ядгъэплэщтыгъ. Владислав Острачевскэм ипесэ техыгъэу спектаклэ тэгъэуцу, композиторыр Андрей Семенов.

— **Артистхэм ацлэ кытфелюба.**

— Адыгеим инароднэ артистэу Михаил Арзумановым, республикэм ищытхъуцлэ зыхъыхэрэ Александр Степановым, Ирина Кириченкэм, Елена Лепиховым, Виктор Марковым, Надежда Максимовым, Владислав Верещако, фэхъафхэм тафэраз. Кобл Зуриет, Лыин Бэллэ, Исуп Мурат, Хъамырзэкъо Джумалдин, Давид Манажян, Анастасия Шопинам, фэхъафхэм ацлэхэр кысложэ сшюигъу. Андрей Семеновымрэ Аркадий Хусниоровымрэ оркестрэм идирижерых. Артист цэрылоу Исуп Аслан кышлуакохэм логф адэшлэ.

— **Адыгэ Республикэм и Мафэ логфшлэгъэ дэгъухэмкы шъупэгъокынау шъуфэтэу.**

— Тхъауегъэпсэу.

ЕМТИЛЪ Нурбий.

Футбол

Апэ итхэм ащыш

Мыекьопэ футбол клубэу «Зэкъошныгъэм» аужырэ уахътэм хэхьоныгъэу ышлэхэрэр тинэрылэгъу. Ащ иешлакIэ еплъынэу клохэрэми япчъагъэ хахьоу ыублагъ. Тренер шхьалэу, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ тренерэу Ешыгоо Сэфэрбий зэрилътэрэмкIэ, спортым гэхьагъэ щыпшыным фэшI гуетыныгъэ ин пхэлын фае.

Урысыем футболымкIэ изенэкъокъоу ятIонэрэ купым щыклорэм «Зэкъошныгъэр» хэлажъэ. ТиешлакIохэр ауж кынэхэрэм къахэклижыгъэх. Ащ лъапсэ фэхьугъэр сыда кызыщечъагъэр?

— *Республикэм илэшхьэтетхэр командэм иешлакIэ кыльтэплэгъх, ти Лышхьэу КъумIыл Мурат иунашъокIэ тикомандэ кыфатIуныцыр ахыцэм мыгъэ сомэ миллиони 6 кыхагъэхьагъ,* — кытиIуагъ Ешыгоо Сэ-

фэрбий. — *ЕшIакIохэм зэгурылоньгъэ ахэлъ, теклоньгъэм фэбэнэнхэм зыфагъасэ.*

Спортым зэрэчалюу, анахъ лъэшыр арэп теклоньгъэр кыдзыхьэрэр. Гуетыныгъэ хэлъэу теклоньгъэм фэбанэзэ хэклиплэ тэрэзхэр къэзыгъотырэр ары гэхьагъэ зышлэрэр.

«Зэкъошныгъэм» нахьыбэрэ тигъэгущонэу, апэ ит командэхэм ахэтынэу, стадионым сыдигъуи цыфыбэ щеплъынэу фэтэлэ.

Кушъхьэфэчъэ спортыр

Олимпиадэм зыфегъэхьазыры

Урысыем кушъхьэфэчъэ спортымкIэ ихэшпыкIыгъэ командэ хэтэу СтIашъу Мамыр дунэе зэлукIэгъухэм зафигъэхьазырзэ гуцылэгъу тыфэхьугъ.

— Адыгэ Республикэм имэфэклI мафэхэм яхьулIэу Мыекьуапэ сыкъэкIуагъ, — кытиIуагъ СтIашъу Мамыр. — Адыгеим ичIыопс дахэ, жьыр зыщыкъэбзэ кушъхьэтхым кушъхьэфачъэмкIэ сыдэкIуае, зенэкъокъу инхэм шIэхэу сахэлэжъэшт. Республикэм имэфэклI дэсэгощы, дунаим нахъ цIэрыло щыхьунэу сыфэлъало.

СтIашъу Мамыр янэ-ятэхэу Жаннэрэ Басамрэ, ышнахьыжъэу Насып талукIагъ. Яуна-

гьокIэ Адыгэ Республикэм имэфэклI зэрэхэлэжъэштхэр кытIуагъ. Мамыр игъэхьагъэхэм зэрахигъахьорэм рэгущох.

СтIашъу Мамыр джырэблагъэ Дунэе зэлукIэгъухом шIухьафтын шхьалэр, тыжъын медалыр къащыхьыгъэх. Олимпиадэ джэгунхэм ишъыпкъэу зафегъэхьазыры.

Нэклубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТIЫЛЪ Нурбий.

Номерым ит сурэтхэр А. Гусевым, Н. ЕмтIылъым, А. Изъынэм тырахыгъэх.

Зэхъыщагъэр ыкIи кыдзыхьэгъэжыгъэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ ИофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырIэ зэпхьыгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыгъэр:

385000,
къ. Мыекьуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:

приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм къаIихьэрэр А4-кIэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкIэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахъ цIыкIунэу щытэл. Мы шапхэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкIегъэкIожьых.

E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын ИофхэмкIэ, теле-радиокъэтын-хэмкIэ ыкIи зэлы-IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыплэ гъэIоры-шIапл, зэраушыхьатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекьуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи

пчъагъэр
4075

Индексхэр

52161

52162

Зак. 2494

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахьтэр
Сыхьатыр
18.00

ЗыщыкIэтхэгъэхэ

уахьтэр

Сыхьатыр

18.00

Редактор

шхьалэр

Дэргэ Т. И.

Редактор шхьалэм

игуадзэр

МэшIэкIэ

С. А.

ПшгъэдэкIыжъ
зыхьырэ секретарыр

ЖакIэмыкIэ

А. З.